

УДК 355.43

Т.А. Сутюшев, Д.В. Павлов, І.Є. Морозов

Академія Внутрішніх військ МВС України, Харків

ПРОБЛЕМА АТЕСТУВАННЯ НЕЗАКОННИХ ЗБРОЙНИХ ФОРМУВАНЬ ЯК ОБ'ЄКТУ НАЗЕМНОЇ РОЗВІДКИ

Розглядаються проміжні результати вирішення науково-практичних проблем атестування незаконних збройних формувань (НЗФ), як об'єктів наземної розвідки, на прикладах результатів польових досліджень та дослідницьких тактико-спеціальних навчань (ДТСН).

Ключові слова: розвідка, до розвідка, незаконні збройні формування.

Вступ

Постановка проблеми. За останні роки за рішенням Головного управління внутрішніх військ МВС України були проведені польові дослідження та ДТСН, які були присвячені вирішенню цілого переліку науково-практичних проблем. У травні 2008 року в зоні відповідальності Кримського територіального командування (ТрК) ВВ МВС України відбулись ДТСН, які були націлені на дослідження проблем застосування внутрішніх військ (ВВ) у спільній спеціальній операції за їх участю. В ролі противної сторони цих навчань виступали групи імітації дій НЗФ, які діяли на фоні попередньо спровокованих масових заворушень. Однією з цілей дослідження було визначення різниці між потрібним та наявним рівнем розвідувального забезпечення ВВ, в першу чергу під час підготовки та введення спільних спеціальних операцій [1, 2]. Вирішення розвідувальних завдань підрозділами спеціального призначення ВВ під час ДТСН ще раз позначило існування науково-практичної проблеми, пов'язаної з відсутністю опису розпізнавальних та тактичних демаскуючих ознак НЗФ і об'єктів, які пов'язані з їх діяльністю, а також підходу до його складання. Тому відсутність переліку розпізнавальних та тактичних демаскуючих ознак НЗФ стосовно основних етапів їх діяльності (особливо тих, котрі пов'язані з їх масштабними діями) і відпрацювання питань, щодо їх атестування, як об'єктів розвідки, дійсно виглядає проблемою. На погляд авторів раціональною формою вирішення цієї проблеми залишаються польові дослідження та ДТСН.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. В теперішній час накопичений достатній матеріал стосовно розпізнавальних та тактичних демаскуючих ознак регулярних військ, які можна використовувати при веденні, як наземної, так і повітряної розвідки [3 – 5]. Значно менш матеріалу присвячено розгляду даної проблеми стосовно іррегулярних військ. Серйозної уваги серед такого матеріалу заслуговують в першу чергу видання, у яких наводиться аналіз діяльності іррегулярних формувань (наприклад, НЗФ) на рівні фахівців штабів об'єднань та з'єднань, які безпосередньо приймають участь в боротьбі з цими формуваннями в масштабі збройного конфлікту [6].

Щодо періодичних видань, то є матеріали авторів, які можна віднести до проблеми, що розглядається і які спираються на особистий практичний досвід (бойових дій або масштабних навчань). Заслужують уваги серед них навіть і ті, які не можна віднести до наукового рівня, але мають дійсно практичну цінність достатньо скрупульозним наданням матеріалів бойового досвіду, який можна використовувати для аналізу підходів щодо вирішення зазначеної проблеми. Так, наприклад, у [7] надається схема організації посту спостереження – коректування вогню з добре позначеними елементами. Така схема може використовуватися, як регулярними так і іррегулярними формуваннями. Виділені на схемі елементи споруди надають можливість ідентифікувати цей об'єкт, як за розпізнавальними демаскуючими ознаками (форму об'єкту характеризують співвідношення геометрії його елементів, колір – використані в споруді матеріали, загальний розмір – місткість споруди), так і за тактичними ознаками (зорієнтованість самої споруди в напрямках можливої орієнтації вогневих засобів, а також наявність елемента засобу радіозв'язку – антени і її спрямованість на споживача інформації).

Є матеріали періодичних наукових видань, які присвячені опису розпізнавальних та тактичних ознак формувань НЗФ, що пересуваються у конкретних похідних та бойових порядках [7]. Однак наведений автором матеріал базується лише на прогнозах, які визначають, що для пересування НЗФ будуть використовувати такі види пересування як: марш, "хвиля", "перекат", які є нормативними видами для військової розвідки регулярних військ США у тактичній глибині при класичній формі протидіювання угруповань регулярних військ. Такі види пересування визначаються нормативними щільностями військ противника за відповідними смугами його тактичної зони. Крім іншого, автор за текстом статті вказує, що "...у статті [1]* іде річ про новий спосіб розвідувально-пошуково-ударних дій, спрямованих проти НЗФ". Новий спосіб про який говорить автор був надрукований значно раніше [8], а у [1] про нього лише згадується. В цілому слід зазначити, що за результатами аналізу накопиченого емпіричного матеріалу можливо провести атестування узагальненої моделі НЗФ, як об'єкту розвідки, але його прийнятність для викорис-

тання у конфліктах, що прогноуються, не можна буде розглядати, як безспірну.

Метою статті є надання підходу до вирішення проблеми атестування НЗФ, як об'єкту розвідки, а також матеріалів проведених польових досліджень та ДТСН в аспекті проблеми, що розглядається, стосовно таких форм діяльності НЗФ, як дорозвідка об'єкту впливу, виконання завдань у складі посту спостереження, виконання завдань безпосередньої охорони об'єкту (штабу НЗФ).

Виклад основного матеріалу

Аналіз минулих воєнних конфліктів за участю НЗФ показує, що у кожному з них структури цих формувань, рівень їх підготовки, їх цілеспрямованість і тактика дій – мали суттєві відмінності, які визначали особливостями умов цих конфліктів.

Тому, як було зазначено вище, атестування НЗФ, як об'єктів розвідки, має бути актуальним стосовно конкретних умов конфліктів що прогноуються.

Підхід до вирішення проблеми, що розглядається, за поглядом авторів, має бути системним і базуватись на наступній послідовності (рис. 1). Наведеної послідовності дотримувались автори в ході підготовки та проведення польових досліджень і ДТСН, в районі який розглядається, як можливо кризовий, для вирішення комплексної науково-практичної проблеми – визначення різниці між потрібним та наявним рівнем розвідувального забезпечення спільної спеціальної операції спрямованої на припинення діяльності учасників масових заворушень та НЗФ.

На підставі проведених послідовних заходів з урахуванням особливостей виконання тактичних завдань польових досліджень та ДТСН їх учасниками та експертної оцінки їх дій, автори надають матеріали атестування НЗФ за зазначеними формами їх діяльності, які були пріоритетними для першого етапу спеціальної операції – досягнення інформаційної переваги. Вони наступні.

Ведення групами імітації НЗФ дорозвідки об'єктів ВВ.

За замислом ДТСН дві групи дорозвідки НЗФ (у складі 5 осіб кожна) висувались з району табору

бойового злагодження до об'єктів дорозвідки (знаходились у зоні відповідальності ВВ), організували тимчасові майданчики базування на відстані до 3 – 5 кілометрів від об'єктів дорозвідки, проводили безпосередню дорозвідку об'єктів силами пари розвідників кожна, згідно прийнятого рішення проводили підготовчі заходи, щодо безпосереднього впливу на об'єкти дорозвідки. Маршрути висування груп дорозвідки пролягали по сильно-пересіченій гірсько-лісистой місцевості. Район базування груп дорозвідки характеризувався наявністю скелястих ділянок. Успішність виконання завдання групами дорозвідки НЗФ мало для них пріоритетне значення в ході інформаційного протиборства.

За замислом ДТСН правоохоронні органи мали інформацію про рішення керівництва НЗФ стосовно дорозвідки зазначених об'єктів. У зв'язку з тим, розвідувальним підрозділам ВВ ставилось завдання, щодо пошуку цих майданчиків базування у визначених районах за відповідними розвідувальними ознаками способом – «гребінка». Зубці «гребінки» орієнтувались перпендикулярно напрямом: "майданчики базування" – "об'єкти дорозвідки". Рекомендовані геометричні показники гребінки складали: "глибина гребінки" до 600 метрів, "глибина зубців гребінки" до 500 метрів, "крок зубців гребінки" до 50 – 100 метрів. Режим пошуку: 50 метрів руху – зупинка на 30 секунд для прослуховування та спостереження і так далі. У випадку виявлення об'єкту проводилось його приховане спостереження з ціллю його розпізнавання та ідентифікації за розвідувальними ознаками. Альтернативою вказаному способу було виявлення, розпізнавання та ідентифікація майданчика базування групи дорозвідки НЗФ веденням спостереження та прослуховування з пануючих висот у визначених секторах.

На рис. 2 за результатами експертних оцінок наведено раціональна схема організації майданчика базування груп дорозвідки НЗФ.

В ході польових досліджень та ДТСН з прив'язуванням до наведених умов виконання завдання були визначені наступні розпізнавальні та тактичні демаскуючі ознаки.

Розпізнавальні:

- для майданчика базування в цілому: форма – трикутник, колір – без особливостей стосовно кольорів основного фону місцевості, розміри до – 50 метрів кожної сторони трикутника;
- для елементів майданчика базування:
- укриття для знаходження управління групи дорозвідки (командир та його заступник): форма – укриття у вигляді напівсфери, конусу, або усеченого конусу (з оглядовими щілинами) для випадку рівної поверхні майданчика базування (для інших

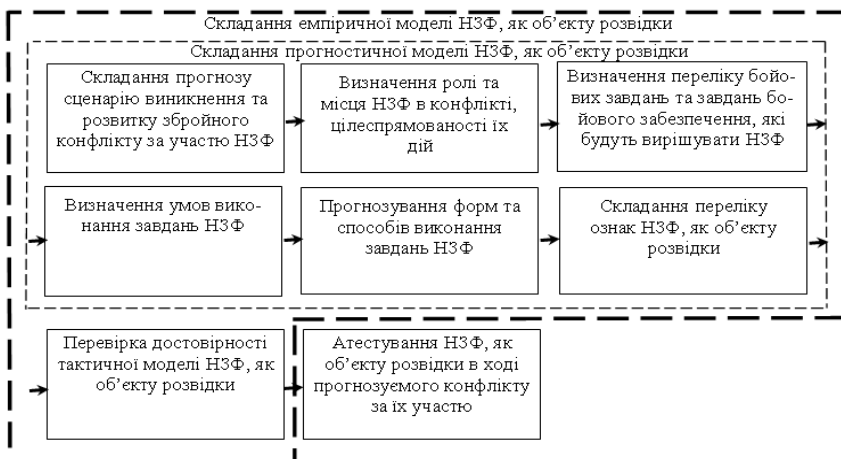

Рис. 1. Послідовність процесу атестування НЗФ, як об'єкту розвідки у майбутньому конфлікті

випадків не прогнозується), колір – пожухлої рослинності, яка використовується для маскування укриттів, розміри – в межах місткості на двох осіб в сидячому положенні (до 1 – 1,5 метрів);

– укриття для спостерігача на лінії фронтального охоронення: форма та колір теж як і для вище наведеного укриття, розміри – в межах місткості на

одну особу в сидячому положенні (до 1 метру);

– розтяжки на лініях бокового охоронення: форма – лінії дроту, мотузки з елементами навішаної рослинності на відкритих ділянках, а також пристрої для генерації шуму (наприклад банок з камінцями або склом), колір – природний для дроту, мотузки або пожухлої рослинності, розмір до – 50 метрів.

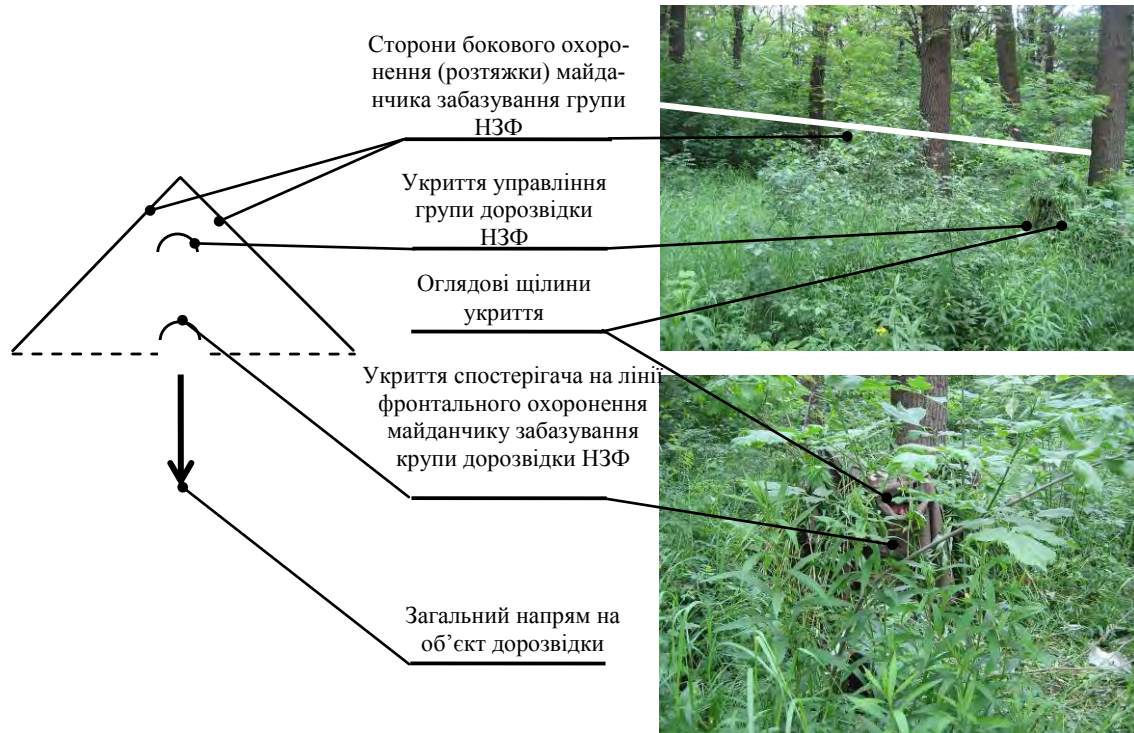

Рис. 2. Схема організації майданчика базування груп дорозвідки НЗФ

Тактичні:

– для майданчика базування в цілому – зорієнтованість лінії укриттів в небезпечному напрямку, зорієнтованість оглядових щілин укриттів в небезпечному напрямку, достатньо розчищений сектор спостереження в напрямку можливої загрози;

– для елементів майданчика базування:

– укриття: взаємне розташування, яке забезпечує їх тактичну, вогневу, візуальну взаємодію та зоровий контроль лінії розтяжок, виключення взаємопоразки при веденні вогню по цілям на лінії розтяжок;

– розтяжки: практичне співпадіння сектору який вони обмежують з сектором спостереження управління групою дорозвідки, віддаленість лінії розтяжок від спостерігачів яка забезпечує час необхідний для прийняття командиром групи до розвідки рішення на вогневе поразення цілей, або на вибікування, або на відхід при отриманні сигналу як звукового так і механічного по лініям мотузок;

– наявні шляхи для прихованого відходу: спрямованість у протилежний від можливої загрози напрямком в бік найближчих маскувальних ємностей, які мають природні укриття для ведення вогню при відході.

Слід зазначити, що наведена вище схема організації майданчика базування групи дорозвідки об'єкту також може бути використана при організа-

ції постів спостереження – елементів єдиної системи спостереження НЗФ за повітряним та наземним простором операційного району. Ведення спостереження за рахунок такої системи є важливою формою діяльності НЗФ. Майданчикам розташування цих постів спостереження мають бути притаманні вищенаведені розпізнавальні та тактичні ознаки. Зміст розвідувальних ознак спостережних постів загальної системи спостереження має відбивати особливості їх взаємного розташування, яке в основному пов'язане з рельєфом як операційного району так і місцевості, що прилягає до нього, а також з можливими напрямками застосування сил, в першу чергу сил авіації тимчасового оперативного угруповання військ яке проводить спеціальну операцію.

Останнім об'єктом, про який автори статті за результатами польових досліджень та ДТСН вважають навести розвідувальні ознаки, є система безпосереднього схоронення об'єкту (штабу НЗФ). Доцільно ці ознаки навести з прив'язуванням до реального об'єкту, який в ході останніх польових досліджень та ДТСН був використаний для імітації місця тимчасового розташування штабу НЗФ – кам'яна споруда на окраїні селища (рис. 3).

Система безпосереднього схоронення штабу НЗФ включала: 2 пости спостереження вздовж струмка

(вверх та вниз за течією до 40–50 м від штабу), 2 пости спостереження розташованих на двох пануючих над селищем висотах, черговий вогневий засіб (кулемет типу «ПКМ»), розташований біля штабу.

В ході полових досліджень та ДТСН були визначені наступні ознаки системи безпосередньої охорони штабу.

Розпізнавальні (для всієї системи безпосереднього схоронення об'єкту в цілому): форма – неправильний чотирикутник складений чотирма зовнішніми елементами схоронення, колір – без особливостей стосовно кольорів основного фону місцевості, розміри – в межах 50 – 100 метрів кожний бік чотирикутника (обумовлено вимогами наявності струмка та двох пануючих висот біля об'єкту охоронення).

Тактичні: розташованість об'єкта схоронення на окраїні селища у двох доріг як можливість для відходу на транспортному засобі (замаскований у кущах за струмком легковий автомобіль на відстані до 50-ти метрів від об'єкта), можливість одночасної тактичної, вогневої та візуальної взаємодії усіх елементів безпосереднього охоронення, забезпечення суцільного кругового вогневого прикриття відходу представників штабу НЗФ як в напрямку замаскованого транспортного засобу так і у напрямку від селища до найближчих маскувальних ємностей (мережа глибоких взаємопересічених ярів), вогневий та візуальний зв'язок елементів безпосереднього схоронення штабу з елементами системи загального схоронення селища за його периметром.

Висновки

Автори нагадують, що складені з урахуванням поглядів експертів прогностичні моделі об'єктів розвідки, а на їх підставі вході польових досліджень та навчань емпіричні моделі в цілому, прив'язані до конкретних умов і визначеності прогнозу тактичних дій НЗФ. Тому вони не претендують на універсальність. Подальші зусилля щодо зазначеної проблеми доцільно, на погляд авторів, зосередити на об'єктах розвідки, пов'язаних з такими формами діяльності НЗФ як: перебування у таборі бойового зладжування, вимушена передислокація з однієї маскува-

Рис. 3. Схема безпосереднього охоронення штабу НЗФ

льної ємності в іншу, здійснення охорони комунікацій, які взяті НЗФ під контроль.

Список літератури

1. Сутюшев Т.А. Актуальні питання застосування внутрішніх військ / Т.А. Сутюшев, В.В. Довбня // Зб. тез доповідей НПК / ГУВВ МВС України, Академія ВВ МВС України. – Х., 2007. – С. 26-28.
2. Довбня В.В., Сутюшев Т.А. Дослідницькі тактико-спеціальні навчання, як інструмент вирішення науково-практичних проблем оперативного застосування внутрішніх військ / Т.А. Сутюшев, В.В. Довбня // Зб. тез доповідей НПК / ГУВВ МВС України, Академія ВВ МВС України. – Х., 2008 – С. 8-10.
3. Тактическая разведка. – М.: Воениздат, 1968. – 276 с.
4. Разведка в боевых примерах. – М.: Воениздат 1972. – 312 с.
5. Поповских П.Я., Кукушкин В.В., Астанин В.Н. Подготовка войскового разведчика. – М.: Воениздат, 1991. – 336 с.
6. Тактика действий мятежников в Афганистане: Учеб. пос. – Ташкент: Штаб Краснознаменного Туркестанского военного округа. – 1986. – 36 с.
7. Кирилов А.И. Корректировщики для спецназа // Солдат удачи. – М., 2005. – № 12. – С. 5-9.
8. Сутюшев Т.А. Про новий спосіб розвідувально-пошуково-ударних дій, спрямованих проти незаконних збройних формувань / Т.А. Сутюшев // Труды академії. – К.: НАОУ, 2002. – № 38. – С. 138-141.
9. Підхід до визначення раціонального маршруту польоту літального апарату для проведення пошуку незаконних збройних формувань / Т.А. Сутюшев, О.Є. Чернав'їна, В.А. Шайтанов, Г.А. Садовська // Труды академії. – К.: НАОУ, 2002. – № 41. – С. 82-85.

Надійшла до редколегії 3.10.2008

Рецензент: д-р військ. наук, проф. І.О. Кириченко, Академія Внутрішніх військ МВС України, Харків.

ПРОБЛЕМА АТТЕСТАЦИИ НЕЗАКОННЫХ ВООРУЖЕННЫХ ФОРМИРОВАНИЙ КАК ОБЪЕКТОВ НАЗЕМНОЙ РАЗВЕДКИ

Т.А. Сутюшев, Д.В. Павлов, И.Е. Морозов

Рассматриваются промежуточные результаты решения научно-практических проблем аттестации незаконных вооруженных формирований, как объектов наземной разведки, на примерах результатов полевых исследований и исследовательских тактико специальных учеб.

Ключевые слова: разведка, доразведка, незаконные вооруженные формирования.

PROBLEM OF ATTESTATION THE ILLEGAL ARMED FORMINGS AS OBJECTS OF SURFACE SECRET SERVICE

T. A. Sutyushev, D.V. Pavlov, I.E. Morozov

The intermediate results of decision of scientific-practical problems of attestation of the illegal armed formings (IAF) are examined, as objects of surface secret service, on the examples of results of the field researches and research tactic special studies.

Keywords: secret service, supplementary exploration, illegal armed formings.